Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

19. detsember 2024*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/98/EL – Kolmandatest riikidest pärit ühtse loaga töötajate õigused – Artikkel 12 – Õigus võrdsele kohtlemisele – Sotsiaalkindlustus – Riigisisesed õigusnormid perehüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramise kohta – Õigusnormid, millega jäetakse ühtse loa omanike alaealised lapsed arvesse võtmata, kui ei ole tõendatud nende riigi territooriumile seaduslik sisenemine

Kohtuasjas C-664/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel cour d'appel de Versailles' (Versailles' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 9. novembri 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse samal päeval, menetluses

Caisse d'allocations familiales des Hauts-de-Seine

versus

TX,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president I. Jarukaitis (ettekandja) viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud D. Gratsias ja E. Regan,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– TX, esindaja: *avocate* S. Potiron,

– Prantsuse valitsus, esindajad: R. Bénard ja O. Duprat-Mazaré,

– Euroopa Komisjon, esindajad: F. Blanc-Simonetti ja J. Hottiaux,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (ELT 2011, L 343, lk 1) artikli 12 lõike 1 punkti e.

2 Taotlus on esitatud ühtse loaga kolmanda riigi kodaniku TXi ja caisse d'allocations familiales des Hauts-de-Seine'i (Hauts-de-Seine'i peretoetuste kassa, Prantsusmaa) vahelises vaidluses selle üle, et jäeti rahuldamata tema taotlus võtta perehüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema välisriigis sündinud alaealisi lapsi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2011/98

3 Direktiivi 2011/98 põhjendustes 20, 21, 24 ja 26 on märgitud:

„(20) Kõigil liikmesriikides seaduslikult elavatel ja töötavatel kolmandate riikide kodanikel peaks olema sihtliikmesriigi kodanikega vähemalt võrdsed õigused, st neid tuleks kohelda samamoodi kui vastuvõtva liikmesriigi kodanikke, sõltumata nende riiki lubamise esialgsest eesmärgist või alusest. Direktiivis loetletud valdkondades tuleks õigus võrdsele kohtlemisele anda mitte üksnes neile kolmandate riikide kodanikele, kes on liikmesriiki lubatud töötamise eesmärgil, vaid ka neile, kes on liikmesriiki lubatud muudel põhjustel ja kellele on antud juurdepääs liikmesriigi tööturule muude liidu või siseriiklike õigusnormide alusel, sealhulgas kolmandatest riikidest pärit töötajate pereliikmetele, kes on liikmesriiki lubatud nõukogu 22. septembri 2003. aasta direktiivi 2003/86/EÜ (perekonna taasühinemise õiguse kohta) ([ELT 2003, L 251, lk 12; ELT eriväljaanne 19/06, lk 224)]) kohaselt […]

(21) Õigus võrdsele kohtlemisele teatavates valdkondades tuleks tagada vaid neile kolmandate riikide kodanikele, kes elavad liikmesriigis seaduslikult ning kellele on võimaldatud juurdepääs liikmesriigi tööturule, mis on märgitud elamis- ja töötamisõigust andvas ühtses loas või muul eesmärgil antud elamisloas, milles on märge töötamise lubamise kohta.

[…]

(24) Kolmandatest riikidest pärit töötajaid tuleks kohelda võrdsena ka sotsiaalkindlustuse vallas. Sotsiaalkindlustuse liigid on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruses (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) ([ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72)]. Sotsiaalkindlustuse valdkonnas võrdset kohtlemist käsitlevaid käesoleva direktiivi sätteid tuleks kohaldada ka töötajate suhtes, kes on lubatud liikmesriiki otse kolmandast riigist. Siiski ei tohiks käesoleva direktiiviga anda kolmandatest riikidest pärit töötajatele, kellel on piiriüleseid seoseid, ulatuslikumaid õigusi sotsiaalkindlustuse valdkonnas kui need, mis on ette nähtud kehtiva liidu õigusega. Lisaks sellele ei tohiks käesoleva direktiiviga anda õigusi olukordades, mis jäävad liidu õiguse reguleerimisalast välja, näiteks seoses kolmandas riigis elavate pereliikmetega. Käesolev direktiiv peaks andma õigused ainult nende pereliikmete suhtes, kes kolivad elama liikmesriigis asuva kolmanda riigi töötaja juurde seoses perekonna taasühinemisega, või nende pereliikmete suhtes, kes juba elavad koos kolmanda riigi töötajaga seaduslikult kõnealuses liikmesriigis.

[…]

(26) Liidu õigusaktid ei piira liikmesriikide õigust korraldada oma sotsiaalkindlustussüsteeme. Kuna kõnealune valdkond on [Euroopa L]iidu tasandil ühtlustamata, kehtestavad liikmesriigid ise sotsiaalkindlustushüvitiste saamise tingimused ning selliste hüvitiste suuruse ja saamise ajavahemiku. Seda õigust teostades peaksid liikmesriigid siiski järgima liidu õigust.“

4 Direktiivi 2011/98 artikli 3 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse:

[…]

b) kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud liidu või siseriikliku õiguse alusel muul eesmärgil kui töö, kellel lubatakse töötada ja kellel on elamisluba [nõukogu 13. juuni 2002. aasta] määruse (EÜ) nr 1030/2002[, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks (EÜT 2002, L 157, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 3),] kohaselt, ning

c) kolmandate riikide kodanike suhtes, kes on liikmesriiki lubatud töö eesmärgil liidu või siseriikliku õiguse alusel.“

5 Direktiivi artikli 12 „Õigus võrdsele kohtlemisele“ kohaselt:

„1. Artikli 3 lõike 1 punktides b ja c osutatud kolmandatest riikidest pärit töötajaid koheldakse võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kus nad elavad, järgmistes valdkondades:

[…]

e) sotsiaalkindlustusliigid, mis on kindlaks määratud määrusega […] nr 883/2004;

[…]

2. Liikmesriigid võivad võrdset kohtlemist piirata järgmiselt:

[…]

b) piirates lõike 1 punkti e alusel kolmandatest riikidest pärit töötajatele antud õigusi, kuid mitte piirates neid õigusi nendele kolmandatest riikidest pärit töötajatele, kellel on töökoht või kes on töötanud vähemalt kuus kuud ja on registreeritud töötutena.

Lisaks võivad liikmesriigid otsustada, et lõike 1 punkti e ei kohaldata perehüvitiste osas nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel ei ole luba töötada liikmesriigis rohkem kui kuus kuud, nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on luba õpinguteks, või nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on lubatud töötada viisa alusel;

[…]".

Määrus nr 883/2004

6 Määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktis j on ette nähtud, et seda määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad perehüvitisi. Selle artikli lõike 5 punkti a kohaselt järgi ei kohaldata seda määrust sotsiaal- ja arstiabi suhtes.

7 Määruse artikli 1 punkti z kohaselt on „perehüvitised" „kõik mitterahalised või rahalised hüvitised perekulude katteks, välja arvatud määruse I lisas nimetatud ülalpidamistoetuste ning spetsiaalsete sünnitus- ja lapsendamistoetuste ettemaksed.

Prantsuse õigus

Sotsiaalhoolekande- ja perekonnaseadustik

8 Sotsiaalhoolekande- ja perekonnaseadustiku (code de l'action sociale et des familles) artikli L. 262-5 teises lõigus on sätestatud:

„Selleks, et välismaalasest taotleja, kes ei ole Euroopa Liidu liikmesriigi, [2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3)] muu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik, õigusi arvesse võetaks, peavad välisriigi kodanikest lapsed vastama sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis L. 512-2 sätestatud tingimustele."

Sotsiaalkindlustusseadustik

9 Sotsiaalkindlustusseadustiku (code de la sécurité sociale) artiklis 511-1 on sätestatud:

„Perehüvitiste hulka kuuluvad:

[…]

2°) peretoetused;

3°) lasterikka pere toetus;

[…]

7°) õppeaasta alguse toetus;

[…]“.

10 Sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis 512-2 on ette nähtud:

„Käesolevas jaos sätestatud tingimustel on perehüvitisi täielik õigus saada Euroopa Ühenduse liikmesriigi, muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud, kes vastavad Prantsusmaal seaduslikult elamise tingimustele.

Käesolevas jaos sätestatud tingimustel on perehüvitisi täielik õigus saada ka välismaalastel, kes ei ole Euroopa Ühenduse liikmesriigi, muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud ja kellel on dokument, mida neilt vastavalt õigusnormidele või rahvusvahelistele lepingutele Prantsusmaal seaduslikult elamiseks nõutakse.

Nendel välisriigi kodanikel on õigus saada perehüvitisi tingimusel, et nende ülalpeetavate laste puhul, kelle eest perehüvitisi taotletakse, on tõendatud üks järgmistest olukordadest:

– nad on sündinud Prantsusmaal;

– nad on perekonna taasühinemise menetluse raames riiki seaduslikult sisenenud […]

– neil on pagulase pereliikme staatus;

– nad on elamisluba omava välismaalase lapsed […].

Dekreediga kehtestatakse loetelu dokumentidest ja tõenditest, mis tõendavad välisriigi kodanikest taotlejate riiki saabumise ja riigis viibimise seaduslikkust. Samuti määratakse sellega kindlaks nende dokumentide laad, mis on vajalikud tõendamaks, et nende välisriigi kodanike ülalpeetavad lapsed, kelle eest taotletakse perehüvitisi, vastavad eelmistes lõikudes sätestatud tingimustele.“

11 Seadustiku artiklis L. 512-2 on sätestatud:

„Taotleja ülalpeetavate välisriigi kodanikest laste, kelle eest ta taotleb perehüvitisi, riiki saabumise ja riigis viibimise seaduslikkus on tõendatud ühega järgmistest dokumentidest:

[…]

2° Office français de l'immigration et de l'intégrationi [(Prantsusmaa rände- ja integratsiooniamet (OFII))] poolt perekonna taasühinemiseks riiki saabumise või elamisloa väljastamise menetluse lõpus väljastatud tõend lapse arstliku läbivaatuse kohta;

[…]

5° Prefektuuri väljastatud tõend, mis näitab, et laps saabus Prantsusmaale hiljemalt samal ajal kui üks tema vanematest, kes on saanud elamisloa […]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12 Armeenia kodanik TX, kellel on elamisluba era- ja perekonnaeluks, mis lubab tal Prantsusmaal töötada, esitas 1. aprillil 2014 CAFile taotluse perehüvitiste saamiseks oma kolme lapse eest, kellest kaks last, kes on sündinud väljaspool Prantsusmaa territooriumi, sisenesid selle riigi territooriumile ebaseaduslikult.

13 CAF keeldus TXi õiguste kindlaksmääramisel arvesse võtmast tema kahte välisriigis sündinud last põhjusel, et nad olid sisenenud Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikult.

14 Kuna CAFi apellatsioonikomisjon kinnitas keeldumist, esitas TX kaebuse tribunal des affaires de sécurité sociale de Nanterre'ile (Nanterre'i sotsiaalkindlustuskohus, Prantsusmaa).

15 See kohus rahuldas 21. detsembri 2018. aasta otsusega TXi kaebuse ja otsustas, et TXil on õigus perehüvitistele oma kahe välisriigis sündinud lapse eest alates taotluse esitamise kuupäevast.

16 Cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) tühistas 14. novembri 2019. aasta otsusega selle kohtuotsuse ja jättis jõusse CAFi otsuse.

17 Cour de cassation (Prantsusmaa kassatsioonikohus) tühistas 23. juuni 2022. aasta otsusega selle kohtuotsuse „põhjenduste puudumise tõttu" ja saatis kohtuasja tagasi cour d'appel de Versailles'le (Versailles' apellatsioonikohus) – kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus – uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus.

18 Viimati nimetatud kohus märgib, et „vaidlust pole selles", et TX viibib Prantsusmaa territooriumil seaduslikult, sest tal on tähtajaline elamisluba, mis annab talle õiguse töötada, ning ainus küsimus on see, kas tal on õigus perehüvitistele oma kahe välisriigis sündinud lapse eest.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kahes 3. juuni 2011. aasta otsuses ja ühes 5. aprilli 2013. aasta otsuses leidis kassatsioonikohtu täiskogu, et sotsiaalkindlustusseadustiku artiklid L.512-2 ja D.512-2 – mis seavad perehüvitiste maksmise tingimuseks, et esitatakse dokument, mis tõendab, et välisriigi kodanikest lapsed on sisenenud Prantsusmaale seaduslikult, ja eelkõige nende laste puhul, kes on riiki sisenenud perekonna taasühinemiseks, OFII väljastatud arstitõend – on objektiivset laadi, mis on põhjendatud vajadusega demokraatlikus riigis kontrollida laste vastuvõtutingimusi. Cour de cassation (kassatsioonikohus) järeldas sellest, et need artiklid ei riiva ebaproportsionaalselt Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklitega 8 ja 14 tagatud õigust perekonnaelule ega riku 20. novembril 1989 ÜRO Peaassamblee poolt vastu võetud lapse õiguste rahvusvahelise konventsiooni sätteid.

20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on seda tõlgendust kinnitanud Euroopa Inimõiguste Kohus oma 1. oktoobri 2015. aasta otsuses Okitaloshima Okonda Osungu ja Selpa Lokongo *vs.* Prantsusmaa (ECLI:CE:ECHR:2015:0908DEC007686011).

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et tema menetluses olevas vaidluses tekib küsimus teise nurga alt, nimelt lähtudes direktiivist 2011/98.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on see direktiiv kõnesoleva vaidluse suhtes kohaldatav, kuna esiteks kuuluvad põhikohtuasjas kõne all olevad hüvitised määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse ja teiseks on TX kolmanda riigi kodanik, kellel on lubatud töötada Prantsusmaal, sest tal on mitu aastat kehtiv elamisluba, mis annab talle õiguse töötada, ning lisaks on tal tööleping.

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab lisaks, et kuigi selle direktiivi artikli 12 lõike 2 punkti b kohaselt võivad liikmesriigid piirata õigust võrdsele kohtlemisele teatavate kolmandate riikide kodanike staatuse alusel, ei näe see säte ette mingit võimalust sellest õigusest erandit teha sõltuvalt sellest, millistel tingimustel on ühtse loa saanud isiku pereliikmed vastuvõtva liikmesriigi territooriumile sisenenud. Käesoleval juhul ei põhinenud CAFi keeldumine TXi taotluse rahuldamisest mitte viimase staatusel, vaid tema kahe Armeenias sündinud lapse Prantsusmaa territooriumile sisenemise ja seal elamise tingimustel.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski kahtlusi seoses direktiivi 2011/98 põhjenduse 20 ja põhjenduse 24 viimase lause ulatusega, milles on selle direktiiviga tagatud õiguste omajate kindlaksmääramisel viidatud kolmanda riigi töötaja pereliikmetele, kes on liikmesriiki lubatud seoses perekonna taasühinemisega.

25 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, et põhikohtuasjas kõne all olevaid perehüvitisi ei maksta taotleja pereliikmetele, vaid neid makstakse taotlejale vastavalt tema ülalpeetavate laste arvule.

26 Teiseks, arvestades 25. novembri 2020. aasta kohtuotsusest Istituto nazionale della previdenza sociale (perehüvitised ühtse loa omanikele) (C-302/19, edaspidi „kohtuotsus INPS“, EU:C:2020:957) tulenevat kohtupraktikat, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas ühtse loa omaniku õiguse sotsiaalkindlustushüvitiste kindlaksmääramisel oleks võimalik tugineda perekonna taasühinemist käsitlevatele normidele.

27 Kolmandaks märgib see kohus, et Euroopa Komisjon esitas 27. aprillil 2022 ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta (uuesti sõnastatud) (COM(2022) 655 (final)), millega soovitakse viia direktiivi 2011/98 põhjendus 24 kooskõlla kohtuotsusega INPS, jättes välja põhjenduse kaks viimast lauset.

28 Neil asjaoludel otsustas cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus) põhikohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas pärast [kohtuotsust INPS] tuleb [direktiivi 2011/98] artikli 12 lõike 1 punkti e tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi – nagu [Prantsuse Vabariigi] – õigusnorm, millega keelatakse sotsiaalkindlustushüvitise saamise õiguse kindlaksmääramisel võtta arvesse selle direktiivi artikli 2 punkti c tähenduses ühtse loa omaniku kolmandas riigis sündinud lapsi, kui need tema ülalpeetavad lapsed ei ole saabunud liikmesriigi territooriumile perekonna taasühinemiseks või kui ei ole esitatud dokumente, mis võimaldavad tõendada, et nad on selle riigi territooriumile sisenenud seaduslikult, kusjuures selle tingimuse täitmist ei nõuta sellest riigist hüvitisi saavate isikute laste või muu liikmesriigi kodanike puhul?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

29 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt võetakse ühtse loaga kolmanda riigi kodaniku sotsiaalkindlustushüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema kolmandas riigis sündinud ülalpeetavaid lapsi üksnes tingimusel, et nad tõendavad, et nad on selle liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud.

30 Alustuseks tuleb märkida et nagu on mainitud direktiivi 2011/98 põhjenduses 26, ei piira liidu õigus liikmesriikide õigust korraldada oma sotsiaalkindlustussüsteemi. Kuna kõnealune valdkond on liidu tasandil ühtlustamata, kehtestavad liikmesriigid ise sotsiaalkindlustushüvitiste saamise tingimused ning selliste hüvitiste suuruse ja saamise ajavahemiku. Seda õigust teostades peavad liikmesriigid siiski järgima liidu õigust (vt kohtuotsus INPS, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

31 Direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktist e koostoimes direktiivi artikli 3 lõike 1 punktiga c tuleneb, et kolmandate riikide kodanikke, kes on liikmesriiki lubatud töö eesmärgil liidu või riigisisese õiguse alusel, koheldakse võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kus nad elavad, seoses sotsiaalkindlustusliikidega, mis on kindlaks määratud määrusega nr 883/2004.

32 Nende sätete alusel võrdseks kohtlemiseks on seega ühelt poolt vaja, et kolmanda riigi kodanik oleks liikmesriiki lubatud töö eesmärgil liidu või riigisisese õiguse alusel. Nii on see kolmanda riigi kodaniku puhul, kellel on – nagu põhikohtuasja kaebajal – ühtne luba nimetatud direktiivi artikli 2 punkti c tähenduses, kuivõrd selle sätte kohaselt võimaldab see luba niisugusel kodanikul loa väljastanud liikmesriigi territooriumil seal töötamiseks seaduslikult elada (vt kohtuotsus INPS, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

33 Teiselt poolt on vaja, et asjaomased hüvitised kuuluksid määruses nr 883/2004 määratletud sotsiaalkindlustusliikide hulka. On selge ja Prantsuse valitsus ei vaidlusta seda, et põhikohtuasjas kõne all olevad hüvitised kujutavad endast sotsiaalkindlustushüvitisi, mis kuuluvad selle määruse artikli 3 lõike 1 punktis j osutatud perehüvitiste hulka.

34 Neil asjaoludel on ilmne, et põhikohtuasja kaebaja olukorras oleval isikul on direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkti e kohaselt õigus võrdsele kohtlemisele Prantsuse kodanikega.

35 Mis puudutab küsimust, kas seda õigust võrdsele kohtlemisele rikub selline säte, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja millega ei võeta ühtse loa omaniku perehüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema ülalpeetavaid lapsi, kelle puhul ei ole tõendatud, et nad on Prantsusmaa territooriumile seaduslikult sisenenud, siis tuleb tõdeda, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu tehtava kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist, et sotsiaalkindlustusseadustiku artikli L. 512-1 lõikest 1 ja artikli L. 512-2 lõikest 1 tuleneb, et selle seadustiku V jaos sätestatud tingimustel on perehüvitisi täielik õigus saada Prantsuse kodanikel ning liidu teiste liikmesriikide, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikide ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanikel, kes elavad seaduslikult Prantsusmaal. Sotsiaalkindlustusseadustiku artikli L. 512-2 lõige 2 seab seevastu Prantsusmaal seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õigusele saada perehüvitisi artikli L. 512-2 lõikes 3 nimetatud täiendava tingimuse, mille kohaselt peab olema tõendatud, et lapsed, kelle eest perehüvitisi taotletakse, on Prantsusmaa territooriumile seaduslikult sisenenud.

36 Sellest järeldub, et sellised riigisisesed õigusnormid kohtlevad ühtse loaga kolmandate riikide kodanikke ebasoodsamalt kui vastuvõtva liikmesriigi kodanikke. Seega on sellised õigusnormid vastuolus direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktis e tagatud õigusega võrdsele kohtlemisele.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb siiski direktiivi 2011/98 põhjendusi 20 ja 24 arvestades, kas õigus võrdsele kohtlemisele võib olla piiratud üksnes ühtse loa omaniku lastega, kes on temaga ühinenud perekonna taasühinemiseks. Need kahtlused tulenevad asjaolust, et direktiivi põhjenduses 20 on nende isikute hulgas, kes võivad tugineda võrdsele kohtlemisele, nimetatud muu hulgas kolmandatest riikidest pärit töötaja pereliikmeid, kes on liikmesriiki lubatud perekonna taasühinemise eesmärgil, samas kui direktiivi põhjenduse 24 viimases lauses on ette nähtud, et direktiiviga tagatud õigused tuleks anda üksnes nendele pereliikmetele, kes kolivad elama liikmesriigis asuva kolmanda riigi töötaja juurde seoses perekonna taasühinemisega või kes juba elavad seaduslikult kõnealuses liikmesriigis.

38 Euroopa Kohus on siiski märkinud, et esiteks nähtub direktiivi 2011/98 põhjenduse 20 sõnastusest, et selles peetakse silmas eelkõige olukorda, kus kolmanda riigi kodanikust ühtse loaga töötaja pereliikmetel on vahetult õigus selle direktiivi artiklis 12 ette nähtud võrdsele kohtlemisele, kusjuures see õigus antakse neile isikutele kui töötajatele, ehkki nende vastuvõtvasse liikmesriiki saabumise tingis asjaolu, et nad on kolmandast riigist pärit töötaja pereliikmed (vt kohtuotsus INPS, punkt 30).

39 Teiseks on Euroopa Kohus tõdenud, et direktiivi 2011/98 põhjenduse 24 sisu ei ole korratud üheski selle direktiivi sättes, ning meenutanud, et liidu õigusakti preambulil ei ole siduvat õigusjõudu ja sellele ei saa tugineda õigusakti sätetest kõrvalekaldumiseks (vt kohtuotsus INPS, punktid 31 ja 32).

40 Järelikult ei saa nendest kaalutlustest järeldada, et direktiivi 2011/98 tuleb tõlgendada nii, et ühtse loa omanik, kelle pereliikmed ei ole tõendanud, et nad on asjaomase liikmesriigi territooriumile perekonna taasühinemiseks seaduslikult sisenenud, jäetakse ilma selles direktiivis ette nähtud õigusest võrdsele kohtlemisele, samas kui ükski selle direktiivi säte, eelkõige artikli 12 lõige 1 ei sea sellele õigusele tuginemist sõltuvusse sellisest tingimusest.

41 Lisaks tuleb märkida, et vastupidi sellele, mida väidab Prantsuse valitsus oma kirjalikes seisukohtades, ei saa väita, et liidu seadusandja on ise seadnud perehüvitiste valdkonnas õiguse võrdsele kohtlemisele sõltuvusse sellest, kas taotleja viibib liikmesriigi territooriumil seaduslikult.

42 On tõsi, et direktiivi 2011/98 artikli 12 lõikes 1 tunnustatakse üksnes nende kolmanda riigi kodanike õigust võrdsele kohtlemisele, kes elavad seaduslikult liikmesriikide territooriumil. See nõue vastab direktiivi põhjenduses 21 nimetatud eesmärgile siduda õigus võrdsele kohtlemisele kolmanda riigi kodaniku seadusliku elamisega liikmesriigis.

43 Põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid ei ole siiski vaidlustatud mitte osas, milles need seavad perehüvitiste saamise õiguse tingimuseks, et ühtse loaga kolmanda riigi kodanik elab riigis seaduslikult, vaid selles osas, milles need näevad nimetatud kodaniku laste puhul, kelle eest hüvitisi taotletakse, ette seadusliku riiki sisenemise tingimuse.

44 Samuti ei saa Prantsuse valitsus vastu väita, et riigisiseste õigusnormidega kehtestatud tingimus, mille eesmärk on vältida perekonna taasühinemise menetlusest kõrvalehoidmist, kuulub nende karistuste hulka, mille liikmesriigid võivad kehtestada direktiivi 2003/86 alusel vastu võetud

riigisiseste õigusnormide rikkumise korral, ja on objektiivset laadi, mis on põhjendatud vajadusega kontrollida, millistel tingimustel toimub perekonna taasühinemist taotleva isiku pereliikmete vastuvõtmine.

45 Tuleb märkida, et direktiiv 2011/98 näeb teatavatele kolmandate riikide kodanikele ette õiguse võrdsele kohtlemisele, mis on üldreegel, ja loetleb erandid sellest õigusest, mida liikmesriigid võivad kehtestada ja mida tuleb tõlgendada kitsalt (kohtuotsus INPS, punkt 26).

46 Direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 2 punkti b esimese lõigu kohaselt võivad liikmesriigid seega piirata õigust võrdsele kohtlemisele sotsiaalkindlustushüvitiste valdkonnas, välja arvatud nende kolmandatest riikidest pärit töötajate osas, kellel on töökoht või kes on töötanud vähemalt kuus kuud ja on registreeritud töötuna. Lisaks võivad liikmesriigid direktiivi artikli 12 lõike 2 punkti b teise lõigu kohaselt otsustada, et seda õigust ei kohaldata kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel ei ole luba töötada liikmesriigis rohkem kui kuus kuud, nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on luba õpinguteks, või nende kolmandate riikide kodanike suhtes, kellel on lubatud töötada viisa alusel.

47 Sellest järeldub, et väljaspool ammendavalt loetletud olukordi, kus liikmesriigid võivad ühtse loaga kolmandate riikide kodanike ja selle liikmesriigi kodanike võrdsest kohtlemisest erandi teha, kujutab nende kahe kodanike kategooria erinev kohtlemine iseenesest selle direktiivi artikli 12 lõike 1 punkti e rikkumist (vt analoogia alusel 29. juuli 2024. aasta kohtuotsus CU ja ND (sotsiaalabi – kaudne diskrimineerimine), C-112/22 ja C-223/22, EU:C:2024:636, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Esiteks ei tulene ühestki direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punktiga e antud õigustest tehtud erandist liikmesriikidele võimalust jätta õigusest võrdsele kohtlemisele ilma ühtse loaga töötaja, kelle kolmandas riigis sündinud lapsed ei ole tõendanud, et nad on asjaomase liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud.

49 Teiseks, isegi kui eeldada, et sellist võimalust on tunnustatud, tuleneb kohtupraktikast, et eranditele õigusest võrdsele kohtlemisele saab tugineda üksnes siis, kui asjasse puutuva liikmesriigi asutus, kes on pädev direktiivi rakendama, on selgelt öelnud, et neile eranditele võib tugineda (kohtuotsus INPS, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika). Ent, nagu Prantsuse valitsus ise möönis, ei olnud tal kavatsust tugineda võimalusele piirata õigust võrdsele kohtlemisele, kasutades direktiivi artikli 12 lõike 2 punktis b ette nähtud erandeid.

50 Sellest järeldub, et liikmesriik ei saa tugineda oma kohustusele tagada, et direktiivi 2003/86 rikkumise korral kohaldatakse karistusi, et põhjendada õigusest võrdsele kohtlemisele erandi tegemist, mida liidu seadusandja ei ole direktiivis 2011/98 ette näinud.

51 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2011/98 artikli 12 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt võetakse ühtse loaga kolmanda riigi kodaniku sotsiaalkindlustushüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema kolmandas riigis sündinud ülalpeetavaid lapsi üksnes tingimusel, et nad tõendavad, et nad on selle liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/98/EL kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta artikli 12 lõike 1 punkti e

tõlgendada nii, et

sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt võetakse ühtse loaga kolmanda riigi kodaniku sotsiaalkindlustushüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema kolmandas riigis sündinud ülalpeetavaid lapsi üksnes tingimusel, et nad tõendavad, et nad on selle liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud.

Allkirjad